

Eliza Naumowicz-Śmigielka, Mirosława Grabska

Iwno, pow. Środa. Stanowisko 2 i 3

Informator Archeologiczny : badania 8, 228-229

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

drzej lciak. Finansował WKZ w Łodzi. Drugi sezon badań. Zamek średniowieczny /XIV-XVII w./.

Badania miały na celu rozpoznanie obiektu od strony południowej przebiegu fosy, rozpoznanie układu stratygraficznego na zewnątrz i wewnątrz przedbramia oraz weryfikacji prac geofizycznych 1973 r. i stwierdzenie stanu zachowania muru przedbramia. Prace prowadzono na wykopie o wymiarach 200 m². Stwierdzono, że krawędź zewnętrzna fosy przebiegająca w odległości 16 m od muru zewnętrznego przedbramia umocniona jest wbiętymi ukośnie co 1 m palami o średnicy około 20 cm i kładzionymi wzdłuż deskami. Krawędzi wewnętrznej fosy nie rozpoznano. W wykopie odsłonięto liczne pale będące pozostałością po pomostach wyjazdowych z zamku. W narożniku południowo-zachodnim wykopu III odsłonięto fragment muru kamiennego na zaprawie wapiennej /grobla?/ przebiegającego w kierunku południowo-wschodnim do miasta /murów miejskich i ewentualnie bramy miejskiej/. Ze względu na konieczność zabezpieczenia odchylonego na zewnątrz muru przedbramia nie prowadzono prac wykopaliskowych i nie odsłonięto jego fundamentów i krawędzi wewnętrznej fosy.

Na zewnątrz przedbramia, na głębokości około 120 cm od powierzchni ziemi stwierdzono warstwę spalenizny, która wiązać się może ze zniszczeniem zamku w XVII w.

Wewnątrz przedbramia odsłonięto bruk kamienny /eksploracji przedbramia w roku bieżącym nie zakończono/.

Badania geofizyczne /elektrooporowe i mikrosejsmiczne/.

Badania przeprowadzono w części wschodniej zamku. Miały one na celu szczegółowe i dokładne przebadanie nieczytelnej części zamku. Pozwoliły uchwycić przebieg kurtyny wschodniej oraz liczne mury wewnętrzne, świadczące o istnieniu wschodniego skrzydła zabudowy.

Badania będą kontynuowane.

IWNO, pow. Sroda
Stanowisko 2 i 3

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadziły mgr Eliza Naumanowicz-Smigielska i mgr Mirosława Grabska. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Pierwszy i ostatni sezon badań. Tzw. grodzisko stożkowate i dwór. Średniowiecze - czasy nowożytne /od XIII do XIX wieku/.

Badaniami w Iwnie rozpoczęto realizację programu, którego celem jest zbadanie sześciu znanych w literaturze gródków rycerskich, znajdujących się

w obrębie historycznej ziemi gieckiej.

Stanowisko 2.

Obiekt uznawany dotychczas za grodzisko stożkowate okazał się wyspą na Jeziorze Iwieńskim. W XIX w., przy zakładaniu parku krajobrazowego, uregulowano i podsypano stożek, a na szczycie ustawiono na głębokim fundamencie /1,5 m/ figurę św. Wawrzyńca, dziś już nieistniejącą. Brak tu jakiegokolwiek warstwy osadniczej. Odkryto jedynie kilka ułamków naczyń średniowiecznych i parę gwoździ żelaznych, które dostały się tutaj podczas podsypywania stożka, wraz z nawiezionym piaskiem.

Stanowisko 3.

Znajduje się na wzniesieniu, na zachodnim brzegu Jeziora Iwieńskiego. Obecnie przebudowanego i zamienionego w zbiornik retencyjny. Wykopy założono w kulminacyjnym punkcie wzniesienia oraz na dnie zbiornika, chwilowo pozbawionego wody, w miejscu, gdzie wystąpiły duże skupiska ułamków ceramiki średniowiecznej. W czasie badań okazało się, że mamy tu do czynienia z dworem, zbudowanym w drugiej połowie XIII w. i spalonym w XV wieku. Nie wiadomo, czy dwór został po pożarze odbudowany, ponieważ teren ulegał wielokrotnym niwelacjom. Warstwy nad poziomem osadniczym z XIII-XV w. są całkowicie przemieszane, pozbawione pierwotnej stratygrafii; zawierały one gruz cegieł gotyckich i nowożytnych, kafle, ułamki naczyń szklanych, naparstki brązowe i gwoździe żelazne. Warstwy te pochodzą z różnych faz budowy parku, regulacji brzegów jeziora, budowy turbiny wodnej itd. Z zabudowy dworu zachowały się jedynie negatywy wkopów fundamentowych szerokości 90 cm, ślady spalonego drewna oraz, na głębokości 2 m od powierzchni okrągła jama - piwnica wyłożona brukiem kamiennym. Duże ilości cegły palcówki pozwalają przypuszczać, że dwór był murowany. Budynek posiadał wymiary 8 x 8,5 m.

W wykopach założonych na krawędzi jeziora i na jego dnie odkryto pozostałości pomostu zbudowanego z potężnych /50 x 50 cm/ czworokątne obrabianych bali drewnianych, spoczywających na słupach średnicy 29 cm wbitych w podłoże na głębokość 3,5 m. Szerokość pomostu wynosiła 10 m. W okolicach tego pomostu, już na dnie jeziora, znaleziono, obok dużej ilości fragmentów naczyń z XIII wieku i młodszych, gliniane ciężarki do sieci, fragmenty naczyń szklanych oraz znaczne ilości paździerzy.

Najstarsza wzmianka źródłowa dotycząca Iwna mówi, że w 1319 roku było ono posiadłością rodu Grzymalitów. Do tego rodu należał szereg osad, grodów i dworów, m.in. położone w pobliżu Iwna Siedlce, Brzeźno i Gułtowy.